

SZARVAS ÉS VIDEKE

TERVÉNY- ÉS KÖZLEMÉNYEK

Megjelenik hetenként egy szer. vasárnap

Előfizetési ár:

Egész évre 5 ft . . . kr.
Félévre 2 ft 50 kr.
Negyedévre 1 ft 25 kr.

Szerkesztő: DR. SZ. KISS ZOLTÁN.
Vérkielég és nagyteljesítményű sarkán hova
a lap szellemi részét illető közlemények és
előfizetési pénzek küldendők.
Kéziratok nem adóznak vissza.

Előfizetéseket és hirdetéseket előfordul helyben
SAMUEL A. LAPTULAJDONOS.
Ugyanitt egyes számok is kaphatók.
Egyes szám ára 10 kr.
Hirdetések és nyilatkozatok közlemények jutányos
áron vételnek fel.

A gyermekek családi neveléséről.

Boldog azon anya, a ki a bájos-
tól fogva szívén viseli magzatának he-
lyes irányu nevelését; áldott az apa,
ki pillanatig sem feledkezik meg esa-
ládi kötelességéről, mely az önként
alapított családi élet sok oklala körül-
ményeivel vállaira nehezedik. Sokan a
családi élet intencióját az anyanyelv-
ség alapjára helyzik s teljes erejükkel
annak élnek: mások a megelhetés köny-
nyebbségét a családi élet által vélik
elérhetni, s ez éles reményben esala-
dot alapítanak. Ha e szándékukat siker
koronázza, akkor keveset törődnek a
mellékesnek látszó körülményekkel.
Ilyen mellékes körülmény akárhányszor
családnál a gyermek nevelés, melyet
vagy keveset, vagy semmit sem gon-
dolnak, pedig a családi életnek ez a
legfőbb célja, ez képezi a szülők leg-
fontosabb kötelességét. Két az ur gyer-
mekekkel ajándékoz meg, azokat fel-
lőssé is teszi, „Így azon szülőknek, kik

nem tudnak beszámolni a gondjaikra
bizott gyermekekkel” mondja egy bölcs
férfi. Csak azon család boldog, a mely
jó gyermekeket nevel. A vagyon, gaz-
dagság, a világ csillogó pompája mind
semmi ahhoz az örömhöz képest, me-
lyet a helyes nevelés éles tudata sze-
rez. Azért minden szülő, kiváltképen
az anyák, (mert ezeket terheli a leg-
nehezebb munka), legelső kötelességük-
ket gyermekeik nevelésében keressék,
mert ebben rejlik a valódi öröm, ha-
nyagság esetén ebből származik a ke-
serves fájdalom.

A természet ura minden nevelésre
bíztatott lénybe beoltotta a fontos tu-
lajdonságot, melyet a nevelésnél érvé-
nyesíteni kell, csak hogy nem mindenki
felül meg a maga bízottságának egy-
mint Isten törvényei előírják és a fe-
lebaráti kötelesség megkívánja. Nem is
könnyű dolog gyermekeket nevelni, ki-
váltképen olyan szülőknek, kik közt a
köteles házastársi szeretet laza, kik a
béke helyett hadi lábbon állanak, kik
az oltárnál tett esküt lépten nyomon
megszegik.

Hány szülő bűnhődött és bűnhődik
ma is neveletlen gyermekei miatt, kik-
be ragályszerűen gyökeresedett az
öröklött családi betegség s a fertőző
palánta jámbor családok boldogságát
is kipasztította. Igen, mert ha egy rossz
anya, három leányát férjhez adja, a
három rosszul nevelt leány három esa-
ládot tehet boldogtalanná. Addig kell
szoktatni a gyermeket, míg szíve a jó
iránt fogékony, míg arra erő és idő
van, nehogy a halogatás a szülőkre
ugy mint a gyermekekre mérges gyü-
mölcsöket, öröm helyett ürmöt terem-
jen. Nagyon tévednek azon szülők, kik
gyermekük nevelésében kizárólag az
iskolára támaszkodnak, attól várják az
üdvös eredményt, ott akarják orvosol-
tatni nevelői mulasztásukat. Az iskola
kétségkívül forrása a hasznos, a nagy
horderejű munkának. Ide a szülők il-
letőleg a család segítsége is kívántatik,
még pedig úgy, hogy kezdetben berse-
pogtassa gyermekébe a föltétlen enge-
delmességet, megszoktassa velük a rend
szeretetet, szorgalmazza a tisztaságot

JÁRCZA.

Utazás Fiuméba.

IRTA: KAJABUSZ.
(Vége.)

Az új-város egész modern stílusban épült
impozáns középületeivel s izlases palotáival
rokonszenvesen lép meg az ide érkezőket.
A kormányzói palota nemes egyszerűsé-
vel imponál; az újabb építészeti remeke a
színház; fájdalom, magyar szó sohasem
hangzik benne. Eredeti speciálitása Fiumé-
nek a három áruháznak, hol egész nap friss
zöldség, gyümölcsöt s tengeri halat árul-
nak. -- Kikocsikázva a tengerpartra árnyas
platánfák alatt, egész sorozatát találjuk a
megbámulásra méltó nevezetességeknek. Itt
van a csinosan épült pályaudvar, mellette a
vasúti tisztviselők palotája, majd odább a
tengerészeti akadémia épülete. E vonalon
van félig hegyoldalon a bájos „giardino
pubblico” (népkert.) A délutáni órákban en-
nek kanyargós utain, este pedig a csónak

hulámszik fiumei hölgyvilág. Már ezekről nem
sok szöveget jegyezhetünk fel. Nem láttam én
egyetlen egyet se, amelyikre halálos vétek
nélkül el lehetne mondani, hogy szép.
Különböző e sajnálatos körülmény magyará-
zatát abba adták meg fiumei ismerőseim, hogy
itt megfordul az egész roszhirű Levante s
mindenfélre megnevezhető és megnevezhetlen
nyavalyával árasztja el a lakosságot. Sehol
annyi skrofília, golyvás, púpos és fogatlan
alakot nem látni, mint Fiumében. Skulón-
son áll ez a fehér népre. Talán csak egy
szép leány volt itt, azt is elfoglalta a porosz
t. i. Bismark Herbert gróf, mert az ő neje
fiumei leány, a szép Hoyos Margit.

. . . A népkertén túl van a rizshántoló és
keményítő gyár, majd a petróleum finomító
gyártelep, de ennek a megtekintésére csak
a Magyar Hitelbank (mert annak a tulajdona)
bpesti igazgatósága ad engedélyt. Az utnak
végén van a Whitehead-féle torpedó-gyár
a tengerszélben, hol zárt műhelyekben ké-
szülnek azok a gyilkos szerszámok. Ezután
még a vegyészeti-gyár következik. De itt
már a Cautridán vagyunk, hol a fiumei ha-
tár Isztriával érintkezik.

S mivel elfáradtál nyájas olvasóm,
most már tegyünk egy kirándulást Abbazi-
ába, amit a talian úgy ejt ki, hogy: Abaczi.
Rendesen (naponként 3-szor) közlekedő kis
helyi hajók egy óra alatt teszik meg az
utat odáig Fiuméből. Én ugyan a saját gyom-
romat ismerem, de a tenger nem, s hogy
az első találkozásakor hogy fogják ezek ma-
gukat viselni, azt nem tudom, valamint hogy
nem is szeretek olyan házban lakni, ahol a
ház parancsol én velem, s nem én ő vele:
mindamellett el kell mennünk, ha már itt
járunk. Ime, csekély 60 krajczárért oda és
visszahoz a hajó.

Az idő csendes, nincs mitől félni mégis
megdöbben a szárazföldi ember, amint leng-
ve, zúgva uszik a hajó azon a kék végte-
lenségben. Jobb kézre mind jobban előtűnik
a Vaprinár tövében lankás hegyoldalon épült
Voloska kőtorony templomával, emeletes
házával, pedig jobbra halászházak lakják. Az
első ház, amelyet megpillantunk, Minach, fi-
umei patricius villája. Az újabb magyar törté-
net legérdekesebb alakja, Andrássy Gyula
gróf itt töltötte életének utolsó három hetét
s itt hunyta le örök áomra szeméit 1890

élessze a munkakedvet s fejlessze a takarékossgot.

E felsorolt öt kellék hiányával jelenik meg legtöbb gyermek az iskolában, minél fogva a nevelés ügye fontos ágának szigorubb szem előtt tartására buzdítom a szülőket, vázolván röviden annak mikénti alkalmazását,

Az engedelmség a nevelés sarkpontja, vagyis alapja. Kinek gyermekei engedelmesek, annak könnyű lesz a nevelés további munkája. És hogy az engedelmség biztos alapot nyerjen, kell hogy a bölcsőnél vegye kezdetét, mikor a gyermek minden irányba hajlítható. Az anyai szívből sohasem szabad hiányozni a szeretet-teljes szigor-nak, ha még annyira szeretné is legdrágább kincsét. Mihelyt a gyermek figyelni kezd, már a teendők halmaza áll az anya előtt. Sokszor az ölbe hordozás jóleső érzelmét úgy megkedveli a csecsemő, hogy e nélkül nem nyugszik, sőt szívrepesztő sirással törekszik akarátát érvényesíteni; máskor valamely tárgy után nyúl, ami veszélyes is lehet kezében; ilyen esetekben sohasem volna szabad, hogy elcsúszás végett kívánsága teljesítessék, mert ezzel akarátának fölényt adunk. Néha a szülőknak munkára, vagy utra kell távozni, hová a gyermek is szeretné követni, de a körülmények nem az ő gyenge testalkatához való; balgaság ez alkalommal holmi ígérek, adományok kecsegtetésével birni az otthonmaradásra.

Legyen az apa szigorú, szoktassa meg a gyermeket, hogy az ő és anyja szavát parancsnak tekintse, annak engedelmeskedni kötelességének ismerje.

Sok gyermek ha apja eltávozik durván bánik anyjával érezvén azt, hogy az anyai gyengédség nem fog neki ártalmat okozni. Apák itt legyetek figyelmesek, nehogy alatomban fejlődő kigyó növekedjék fiatalokban.

Ha idegenek, vagy vendégek érkeznek a házhoz, kerülni kell minden rágalmat, pletykát és frivolizálást, mivel erre a gyermek feszült figyelemmel hallgat s e rut bűnök ő benne is kedvező talajt nyerhetnek; azért mennyire a házi kényelem engedi, el kell őket különíteni s illedelmes és csendes viseltetre szoktatni. Az is illetlen szokás, mikor a gyermeket vendégek közt étesítik s az az asztalra könyökölve cseveg a felnőttek beszédébe.

Vótkes gondatlanság gyönyörködik az anyának, ha magzata játékból hozza út, vagy okos hazugsággal tréfálódzik. Minden efféle cselekmény komoly fenytéssel büntetessék, mivel veszélyes következményei lehetnek.

Az engedetlenség mindig ott kap lábra leghamarabb, hol a szülő nem értenek egyet s így a gyermekek hol az apa, hol az anya pártfogását keresik, a cselédek szófogatlanok, a gyermekek mindenben rossz példát látnak, szóval a házban zűr zavaros állapot dominál. Az elsoroltakon kívül számtalan alkalom kínálkozik az engedetlenség felismerésére, de minden fattyu hajítást megsemmisíthet a gondos családi nevelés ha a veszélyes sarjak ideje korán elfojtatnak.

Sok szülő panasszal fordul a tanítóhoz, kérvén őt, hogy szófogatlan gyermekét büntesse meg, mert másképp

nem bírnak vele. Szerencsétlen szülő! hisz magad vagy oka gyermeked lelki betegségének, ezt te orvosolhatod, nem létezik iskola, mely fájó szíved sebeit enyhíteni képes volna, ha csak a családi nevelésben eddigi szokásaidat le nem vetkőzöd. A szülőknak az iskola úgy leendő segítségükre, ha megváltoztatott rossz szokásaikkal ők először felhagynak, s gyermekük otthoni viseltéről gyakran értesítik a tanítót.

„Ordo est anima revum“ tartja a közmondás. Csak rendetlen szülőknél lehet rendetlen gyermekük, mivel a rendszertől szülő a legcsekélyebb rendtelenség miatt sem késnek gyermeküknek megmondani, hogy „rend a lelke mindennek.“ Legalkalmasabb eszköz erre a rendet dicsőítő és a rendtelenséget gyalázó példák elbeszélése úgy, mint az iskolában történik. A játékszerek a taneszközök, lefekvéskor az egyes ruhadarabok elhelyezése, mindannyi kedvező alkalom a rendszeretet constatálására. Ne mulasszák el a szülők a rendre utasítást, de dicsérjék a rendszeretet gyakorlatát, hogy a gyermek mindenben buzdítva legyen a rend szem előtt tartására addig, míg megfogamzik benne ez arany igazság „Rend a lelke minden dolognak.“

Sok tenni valója van a szülőknél a tisztaság megkedveltetésével is. Kétségtelen, hogy a tisztaság nemcsak gyönyört szerez, de közegészségi szempontból is hathatós eszköz egészségünk fentartására. A piszkos embertől minden tisztaság szerető óvatossággal távozik, míg a tiszta ember társaságában szívesen időzünk. Itt is a szülőknél

ebruárisában. Hatalmas sziklaktól körülcé kopott szirtok csúcsán a többi házaktól elszigetelve olyan a kis nyárilak, mint egy vár, keskeny lépcső vezet le belőle az Adria kék vizéig. Thujafákból álló fasor viszi a lakóházig, mely ezen az oldalon földszintes, a tenger felé azonban kétemeletes.

Alig bántunk meg ezt a nevezetes örséget s a másik oldalon Cherso szigetét melynek sziklavidéke halvány violaszín ködbe volt burkolva, midőn hajánk már Abbazia kis moloján kötött ki, s mi siettünk a babérligetek között kigyózó úton fölfelé, majd előre, majd hátra igyekezve két szemmel annyit látni, amennyi hatnak elég volna.

Valóságos paradicsom ez, mely kényelmes szemlélődésre isteni semmittevésre inspirál. Lázak a partok egy éghajlati oázist képeznek, melynek szelíd egyenletes hőmérséke és időjárása van. Télen át a tropikus ligetek zölden maradnak, a bora a vidéket megkíméli, a sirocco is csak erős hullámsapkodásban nyilatkozik. A lomboktól és virágoktól illatos partvidék fönséges látványosságai, a valóban regényes partalaku-

lás, a kios fürdőhelyek, a vidéket őrző 1396 méter magas Monte maggiore (szlávul Ucska) hegyvidéke ezer sajátosságaiával együtt Abbazia és környékét valóban a monarchia legszebb klimatikus tartózkodási helyévé avatják.

Van is itt mindenféle arisztokrácia. Koczkás ruhájú podmaniczky frigyosok, bizonyosan Angliából, libamódra sziszegő diszszek, kik choskingosan vicsorgatják fogukat, ha valaki késsel találja vágni a kenyeret az asztalnál. Egygyel mi is találkoztunk. Ott ült a part oldalán s huszfőle skatulából festegetett a térdén levő vászonra.

De találkoztunk edes magyar szóval is. A Villa Camilla előtt a gyönyörű terraszon két kis leány játszott, vagy kötött az asztal mellett. Olyan éretlen aranyalmak, 10-12 évesek lehettek. Egyszer csak megcsendül ajkukon, szépen tisztán, hogy:

„Kilyukadt a selyemkendő közepe, közepe!“

Eszem a szenteteket! — de nem merem megszólítani őket; nem tudhatni, miféle hercegi sarjak lehettek. A csalitos sűrűben aztá rákezdte a maga mondokáját a

a fölemile is, s ez a bolondos jószág itt is csak úgy énekel, mint akárcsak a Tomcsányi-kertben.

Két nagy hotel van már itt: a „Stefania“ és a „Quarnero“ s egész sor kisebb ház, de mind emeletes s femérdek villa. A telep központját az Angiolina-park képezi, melynek bájos övényvilágában szépen megfér egymás mellett a babér, pálma, aloe, citrom, magnolia, camelia, cyprus és fenyő.

És télen is el van lépve vendégektől, kik nem annyira mulatni, mint gyógyulni jönnek ide. Februárban, mikor nálunk megfagyott tótokat szednek föl a kőbányai úton, itt már egészen megindult a vegetatio s annyira haladt, mint nálunk májusban.

A park szélein kisebb öblöskékben, mint valami rejtett kamrában, apró csónakok, vitorlával, vagy a nélkül pihennek, hogy este felé, vagy éjjel, mikor vagy ünnepélyes csend fekszi meg a tenger kék hátát — el induljanak s boldog lelkek ábrándozzanak rajtuk, mikor az ég tündéri csillagai fenn is, lenn is ragyognak. Bismark Herbert is itt — Abbaziában ismerkedett meg Hoyos Margittal. Nincs is rajta csodálni való, hogy

kell jó példával előljárni, mert hát az ő környezetükben tartózkodik legtöbbet a gyermek, házuknál szokja meg a tisztaságot, vagy onnan öröklő a tisztáltságot, melyet felnőtt korban is rendszerint követni szokott.

Nem egyszer figyeltem meg iskolában a gyermekek tisztaság-szeretetének jeleit, s tényleg tapasztaltam is, hogy a tisztán megjelenő és tanszerrel tisztán tartó gyermekek szülői nagy barátságban állanak a tisztasággal, ellenben a piszkos és borzas gyermekek mamáeszkái elszomorító bizonyítványát adják a tisztaság iránti közönyüknek. Viseletben, ruházatban, étkezésben, s az egész háztartásban a tisztaságot tartásuk szem előtt. Ne rúgjuk a cselédek-nél, irtsuk a gyermekek-nél, ha a fertőző betegség tünetei mutatkoznak. Különösen a leány gyermekeket szeplőtlen tisztasághoz kell szoktatni, mert nincs undorítóbb látvány, mint egy piszkos nő. Szégyen is egy anyára, mikor gyermekét rongyosan, borzas fővel, piszkos külsővel, a tisztáltságnak minden jelvényével küldi iskolába, hol kényszerítve van a tanító a legszigorúbb figyelmeztetésre, mert hát a közegészség szem előtt tartása, a rossz példa elhárítása ezt kívánja, mely esetben az ártatlan gyermek szégyen pírral bünhődik a szülő gondatlanság miatt.

Korunk zászlója a munkásság jel-szavát magasan lobogtatva, külömb-ség nélkül munkára, szorgalomra szólít. Fejedelmek palotáiból a legalsóbb vis-

kóig csak munka szeretetét biztosít aya-gi és erkölcsi jólétet, ez edzi nemesíti s a boldogulhatásnak elérésére segíti az embert.

A munkásság már a természeténél fogva tevékeny gyermeki lélekbe beol-tandó, hogy nagy korában henye és munkaképtelvé ne váljék. Apa a fiút, anya a leányát pillanatig se engedje unalmas télettségben ülni, hanem ere-jéhez mért munkával szilárdítsa munka-szeretétét. A játék is a gyermeki mun-kának egy nemét képezvén, felhasz-nálható a munkásság ápolására, külö-nösen, ha abban a fiuknál építés, fara-gás, játékszerek készítése; a lányoknál babaruha varrás, főzés és hasonló ese-lekmény nyitvánul. A munka nagysága legyen a gyermek erejéhez szabva, mert a megerőltetés elidegeníthetné a munkától.

A családi nevelésnél elhanyagolt ötödik irány pont, a takarékos-ság mel-lőzése. A szülők oktató intésekkel, könnyen bevésztetik a gyermek lelkébe a takarékos-ság szeretetét oly formán, hogy valahányszor új ruhát, cipőt, kalapot vesznek, mindig azon figyelme-ztetéssel adják neki át, hogy azért ők sokat fáradoztak, az nekik költségbe ke-rült, tehát tisztán tartsa, ne piszkolja és gondatlanul ne szakítsa, hanem ki-mélje és szülői iránt, hálás legyen.

Valahányszor pajkosságból, vigyá-zatlanságból elszakít, elront vagy el-veszt valamit, meg kell kezdetben sze-liden, később szigorúan fenyíteni s

szükség szerint büntetni. Semmi esetben nem volna szabad az ajándékba kapott pénzt vagy egyéb tárgyat a gyermekre bízni, hogy azt kénye kedve szerint elköltse, vagy könnyelműen elpazarolja. Egyébiránt e lapok hasábjain az „is-kolai takarékpénztár“ cím alatt bőven ki volt fejtve, a takarékos-ság nagy hord-ereje, minélfogva tartsák szem előtt a szülők mindazt, mi jóakarattalag kör-vonalazva van. Szoktassák, gyermeke-iket engedelmes-ségre, rendszeretetre, tisztaságra, munkásság és takarékos-ságra s így kedves magzataikban fel-fogják találni azon nagy örömet, mit Isten a gyermekekben a szülőknek nyújt.

Szabó József.

Szarvas város fogyasztási adó ügye.

1890-év végén Szarvas város az összes fogyasztási adók szedési jogát évi 23527 frtét 1891—92 és 93 egymástáni 3 évre, feltétlenül felmondás kikötése nélkül, s 1889 év végén az italmérési adó kizárólagos és korlátlan szedési jogát 1800—91 és 92-diki 3 évre évre 25000 frt átalányért a magas kincstártól megváltotta. Az italmérési adó-szedés jogára vonatkozó szerződés f. év vé-gével lejárna, a fogyasztási adóra vonatkozó bérletből azonban még egy év hátra lenne, amde a törvényhozás az italm.-jövedékre vo-natkozó 1888: XXXV. és 1890: XXXVI. t. czikkeik módosításáról szóló f. évi XV. törvénycikkkel a bor fogyasztási adót a bor utáni italmérési adóval, s a sör utáni fogyasztási adót a sör utáni italmérési adóval egye-sítvén, összevont elnevezéssel „bor-italadó“ és „sör-italadó“ czimen új árszabás szerint kívánja érvényesíteni a kincstárnak újabbi évtizedben eme legfontosabb, a tömördek mil-lió befektetése után pénzügyi tekintetben mindinkább fejleszthetni vélt biztos mono-poliumát! — E törvénycikknek megalkotá-sa tette szükségessé a korábbi biztosítások-nak hatályon kívül való helyezését, illetve ezen jövedékeknek újabbi alapokon való biz-tosítását.

Ez az oka, hogy Szarvas városának fogyasztási adó ügye most tárgyalás alá ke-rült, s meg kell vallanunk, nem csekély gond-jára. Előjáróságunk s községi képviselőtünk-nek, mert az államkincstár, mint az ország legtöbb részében s a megye területén álta-lában, úgy községünkben is lehetőleg emelni kívánja az eddigi e czimű bevételét, azon a czimen, mert közegeinek nyomozata erre nem csak feljogosítja, de a kincstár érdekeben határozottan utálja.

Az a kérdés merül fel tehát, hitelesek-e a kincstár közegeinek nyomozatai, való-ban létezik-e az az alap, melyet a jövedelem biztosításánál irányadónak lehet venni, ha igen, úgy nem tekintheti a város méltány-talanának; de ha nem biztos a nyomozat — a mit okunk van föltételezni, úgy a legna-gyobb méltánytalanság egy 24 ezer lakos-sal bíró város közönségének a végkimerítő-ség való megsarczolása, annnyival inkább mert az nem lehet sem politikailag, sem nemzetgazdaságilag állami érdek.

Nekünk, kiknek a folyó és múlt évek-

ezen a helyen 42 éves létére szerelmes tu-dott lenni. A Spree lapos partján aligha fo-gott volna tüzet szívében az érzelem taplója. Az ember szíten hallani véli itt az olasz népdalt:

„Lisetta guarda bella e la luna,
Argento piove sulla laguna.
Non e una niuola, quito e il már,
Lisetta, in gondola ti voi menar.
La baviarella che va soffiando,
Con quel bel viso, di quando in quando.
J biondi boccoli te li fa far,
Lisetta, in gondola ti voi menar.“
(Lisetta, nézd, a hold világa,
Ézüst fényt hint a lagunára,
Nyugodt a tenger, az ég felhőtelen
Jer esőnekázní, kedves, én velem.
A szellő, mely nyugatról támad,
Körül enyelgi szép orcsádat.
S az öke fűrtidet esőkolgatja,
Lisetta, lelkem, jöjj esőlnakomba.)

Igy érzeleg az olasz, mikor szerelmes.
— Én pedig, rád gondolva, jószág tündére,
oltárkép, andalogva dudoltam a babérfák
árnyában, hogy:

„Gondolsz-e rám, gondolsz-e rám
A távolból kedvesem . . . ?“
Mindjárt megszabadulsz tőlem, kedves
olvasóm.

Még csak a terdattóra vezetlek föl.
Ez a Persattó vára már Horvátország, mert
úgy áll a dolog, hogy a Fiumára folyócska
a választóvonal: annak a jobb oldala Fiume
de a hídon átmenve már Susak horvát falu
Innen 460 lépésön jutunk föl a várhegyre
A hegygerincez előfokán áll a Frangepánok
ára, mely — tekintve azt, hogy az utolsó

Frangepán 1671-ben Bécsnyhelyen fejeztetett
le, bizony jó régen épülhetett. Két kerek
tornya van, de természetesen dűledezőben.
Egyik tornyában a mostani, a Nugent grófi
családnak egy kis régiség-gyűjteménye van:
oszlopok, szobrok, reliéfék, Minturnum ása-
rásánál kerültek napfényre. Az udvar fűvel
van benőve, de ott áll I. Napoleonnak egyik
diadaloszlopa, melyet a marengói csatáról
hoztak ide.

Egy vén asszony teljesíti a kulesár
szerepét. Kinyitja a nagy bolond vaslakatot
s végigkalauzol a dohos középkori boltoza-
tok alatt. Szélső rombástyájáról kábitó ki-
látás tárul elénk. Az egész öböl csaknem
a lábaink alatt van, az egész Fiume és Su-
sak. Ide látszik a horvát Karszt, előttünk
meg a Fiumára szakadék. A hegységből a
Rucsina folyó fut alá, mely a völgyben levő
nagyszerű papírgyárat hajtja. Ilyen szédtő
magasságban csak sasok fészkelnek, s bizo-
nyára sasok voltak azok a Frangepánok. E
látvány egyike a Fiume környékén található
legszebb látványoknak. S ha a kisértő hoz-
zám jött volna azt mondván: „mindazokat, a
miket látsz alant, Fiumét, a kikötőt temén-
telen bájaival, a gyárakat, palotákat s az
Abbaziában ebédelő asszonyokat, a tengert
neked adom, ha leborulva tisztelsz enge-
met“, bizony nem tudom én, lett volna-e
bennem elég lelkierő azt felelni neki: „Tá-
vozz tőlem sátán, meg vagyok írva, hogy
csak a te Urad Istenedet imádjad és csak
neki szolgálj!“

ről vonhatlan adatok állanak rendelkezésünkre a kivetendő adó minden egyes jövedéki ágáról, úgy szólván megfigyelhetlenné látjuk azt a merész számítás melyet az állam végrehajtó közegei előnkbe terjesztenek. Vagy fél kell tételeznünk a város ellenőrző köreinek szabad visszaélésre tett nyújtó lanyhaságát s a jövedelmi forrásoknak hiányos, kiaknázását; minthogy pedig ennek jogos föltevésére csekély alappal sem bírunk, a lényeges differentiókat a kincstár közegeinek nyomozataira épített számviteli tévedésekben, valamint a kincstár képviselőinek a fogyasztási adók jövőbeni fokozatos fejlődésére épített számolásában kell keresnünk. A vagy becsássa a kincstár eme nyomozatok eredményét a község rendelkezésére, ha ez adatok alaposak s elfogadhatóknak bizonyulnak, a község mit sem kockáztatván — mert a törvény kockázatot meg sem enged — mint a magas államnak sáfárja nyereségre való kilátás nélkül is elfogadja a jövedékek kezelését, csak hogy fogyasztó és fizető polgárait idegen jövedvény esetleges kudar lelkű zaklatásaitól megóvhassa. Ám ha ez adatok nem állanak a község rendelkezésére és be nem szerezhetők, mindenesetre megfontolandó, hogy pusztán a kilátásba helyezett fejlődéstől föltételezett nagyobb bevétel reményében egy nagyobb mérvű kockázattal járó szerződésbe bonyolódjék a város akkor, a mikor bölcsebb előrelátással talán inkább hasznosítható ezeknek esetleges megmentéséről lehet szó.

Ezzel korántsem akarjuk le beszélni vissza riasztani a várost a fogyasztási adók bérlemenytől, sőt ellenkezőleg: kívánjuk, mert tudjuk, hogy a közölszajnak adunk kifejezett ezzel, hogy a város igenis váltja meg a jövedékek bérleti jogát, de kívánjuk egy szerszám mint mindazon eszközöknek mozgásba vételét, melyet a kincstári képviselők vérmes követelményeinek engedékenységre s számításuk tévedéseinek földerítésére szolgálhatnak.

A törvényhozás magában a törvény szövegében első sorban a községekre kívánja e jogok gyakorlását bízni s tagadhatlan tény, hogy legtöbb esetben az eljáró hatóság végrehajtó közegei gördítik e lehetőség elé a legtöbb akadályt.

Mereven a törvény szövegéhez ragaszkodva a rideg számokon túl nem szívesen tekintenek, Szarvas városával szemben például nem annyira a beszerzett adatok közötti eltérés, mint inkább a jövőbeni oly maradvánnyal biztosnak látott fejlődés a fogyasztási adók alá vont cikkek nagyobb mérvű követését s erőlyesebb kiaknázhatóságát állítja fel kincstár képviseletében egy czkedő hatóság, és épen ez az a mi legérzékenyebb hátrányára szolgál a városnak, mivel e föltevésnek nincs elfogadható alapja mert nem számol a viszonyokkal, a népszokásaival és erkölcsével. Szőlőink 322 holdnyi területéből (egy év alatt 30 hold a flexera néhány év múlva a többi is elpusztítja) egy évelőtől 1750 szőlő birtokos közül ma már csak 1300-nak van szőlővel beültetett területe. Néhány év előtt Szarvas évi bor termése 2500--3000 hl-ter volt, behozatala 2--300 hl, a múlt évi termése 300 h. f. évi termése 320 hl, s behozatala 530

hl. Hol van tehát az a fejlődés mely az italadók emelését indokoltá tenné, az az egy év előtti 450 szőlő tulajdonos, kinek szállója ki pusztulván bora nem terem, most már nem iszik bort, nem emeli a behozatalt, mert a fogy. adó emelkedésével, árban is megdrágult italok élvezetétől talarekossági szempontból is vissza tartja magát; nem különben áll ez a szeszadónál is. Hiszen nap mint nap látjuk, hogy az ősi szokás szerint új bor évadjában tartani szokott lakodalmakon ma napság csak kolmi spirítuszos víz leg több esetben pedig csupán lékeszeretetre indító sződa vizeske képezi a luxuriosus eziket. És végtelenül csalogódnak ha azt hinni bárki is, hogy másképen áll ez a huszfogyasztásnál. Szarvas városában 1891-év folyamán leghitelesebb adat sz eint levágatott és elfogyasztott 382 d arab 1 évvel idősebb szarvas-marha. Ennek átlagos súlya 300 kilogrammúl vétetvén kitesz 114.600 kgrammot ezt felosztva a város 24400 lakosa között esik egy lakosra egy év alatt elfogyasztott marha húsból 5 mond öt kilogramm.; nos hát ez fényesen szól a melle tt, hogy lakosságunk a fogy. adó alá nem vont, házi nevelési szárnyason és tulnyomolag sertés hús son táplálkozik, szóval fogy. adó alá tartozó húst minél kevesebbet fogyaszt.

Nagyon tévedni méltóztatott tehát ama kincstári képviselő egyezkedő hatóságnak akkor, a midőn a fejlődésre bátorozva kívánta emelni a fogyasztási adók ügyis elég magas bérösszegeit; és épen azért, mert föltevésai megdönthetők a községre nézve előnyös bérlet kötésének lehetőségét, daczára az egyezkedés sikertelen voltának mi még elvesztve nem látjuk.

A bérletre vonatkozó árverés a gyulai kir. pénzügyigazgatóságnál f. hó 13-án fog megtartatni, a község képvis. elete még alapos tanulmány tárgyává teheti e fontos ügyet, ha más uton nem volna lehetséges terjessze fel a fogyasztási adókra vonatkozó összes számolásait a magyn. pénzügyminiszterhez, s ha tételtől tételre beigazoltatott, hogy a bérlet emelése indokolatlan és a miniszter nem fogja engedni árverésre vinni az ügyet, annál kevésbbé, mert a kincstár érdeke a községgel szemben legbiztosabban garantírozva lesz és mert a község fejlődése elé még esetleges veszteség árán sem fog gátat vetni.

Minden fölhasználható eszköznek elejtése, a fogy. adók bérletének a város jogköréből kibocsátása, a lakosság érdekeinek feladása lenne.

Felhívás előfizetésre.

Az októberi negyed elején új előfizetést nyitván lapunkra, kérjük azon t. olvasóinkat, kiknek előfizetése lejárt, szíveskedjenek azt mielőbb megújítani, nehogy a lap küldésében zavar támadjon. Előfizetőink az új évnegyedtől kezdve a következő kedvezményekben részesülnek:

Egész éves előfizetők. A ki egész évre előfizet és az előfizetési összeget (5 frt) egyszerre küldi be: az a „Budapest” 1893. évi képes naptárát, ezenkívül egy díszes háromas szárnyomató fal naptárt egészen ingyen kap.

Féléves előfizetők. A ki félévre fizet elő s az előfizetési összeget (2 frt 50) egyszerre küldi be: az a „Budapest” 1893. évi képes naptárát ingyen kapja.

Negyedéves előfizetők. A ki negyed évre fizet elő s az előfizetési összeget (1 frt 25) egyszerre küldi be: az az 1893. évi kis képes naptárt kapja egészen ingyen.

A naptárak bérmentes elküldése végett, minden rendelő szíveskedjék a naptárért 10 kr. portóköltséggel az előfizetés megújításánál beküldeni.

Mutatónyomszámokat kérésre ingyen küldünk.

Cím, a melyen az előfizetések küldendők:

A „SZARVAS ÉS VIDÉKE”
kiadóhivatala.

MI ÚJSÁG?

— **Hálaadó isteni tisztelet.** F. okt. hó 4-én délelőtt 10 órakor a helybeli róm. kath. templomban Ó Felsége névnapja alkalmából hálaadó isteni tisztelet fog tartatni.

— **Békés és Csanád megyék új főispánja.** Mint a téli hivatalos fővárosi lapok jelentik. Reiszig Ede. megyénk főispánja, a kereskedelmi miniszterium államtitkárává lesz a napokban kinevezve. Zsilinszky Mihály, Csongrádmegye főispánja szintén benyújtotta állásáról való lemondását. Helyükbe Békésmegye és egyuttal Csongrádmegye főispánjává Tallán Bela, somogyi főispánt nevezik ki.

— **Hymen.** Mázor Dalma kisaszonny, Mázor Jozsef kondorosi birtokos szép, kedves és művelő leányát ma okt. 2-án jegyzi el Fehér Imre birtokos. Öszinte szívből gratulálunk s fejezzük ki jó kívánatainkat megkövetendő trügyükhöz.

— **Letelepedés.** Dr. Lányi Pál orvos, ki pár éven át a pozsonyi városi kórházban mint gyakorló orvos, a bpesti klinikán mint tanár segéd volt alkalmazva, szülőhelyén, városunkban telepedett le. Lakása Mikolay János újonnan épült házában, a tuzok utca sarkán van.

— **A szarvas-mezőhegyesi vasút** úgy látszik ma holnap zsák utcába jut. Az építési határidő 1893. évi július hó 1-vel járna le. Azonban a Soenderop és társa cég a legutóbbi megyei közgyűléstől félévi haladékot kért és kapott. Ohajtandó volna, hogy ez a vidékünkre rendkívüli fontossággal bíró vasútvonal ügyét valahára komolyabban vennék, mert a végtelenig húzni -- halasztani a megkezdés munkáját valósággal neveltség. Külömben is nevezett cég oly drágán vállalta el a vasút építését, hogy a megyére csak előny volna, ha Soenderopékkal szakítana, mert a szarvas-mezőhegyesi vonalat akár saját erejéből, akár az arad--csanádi vasút társaságnak átadva sokkal jutányosabban készíthetné el.

— **Vármegyénk törvényhatóságának** őszi közgyűlésén még Reiszig Ede kereskedelmi államtitkár, de állásától eddig föl nem mentett főispán elnökölt. A közgyűlés azon kezdte, hogy a főispán által

inaugurált öt járási orvosi állás szervezéséhez szükséges összegnek pótlódó utján való földözését leszavazta. Elhatározta azonban, hogy Kossuth Lajost üdvözlőni fogja s iratait megrendeli a megye levéltára számára. Az új megyei tisztviselők választása rendkívüli érdeklődéssel ment végbe. Árvaszéki elnök lett Jantsovits Péter, volt árvaszéki úlnök. Békési főszolgabírónak Popovits Szilveszter első aljegyzőt választották. Az orosházi helyettes szolgabíró, Bartók József lett egyhangulag járási főszolgabíróvá tették. Szeghalmai főszolgabíró Ambrus Sándor lett. A megüresedett hivatalokat a következő választásokkal töltötték be: első vármegyei aljegyző lett Lukács Endre, másodjegyző Csánky Jenő árvaszéki úlnök Deimel Sándor dr., békési szolgabíró Popovits Viktor, gyulai szolgabíró pedig Wieland Sándor. A főispán Vécsey Miklós bárót tiszteletbeli aljegyzőnek és Deimel Lajost tiszteletbeli főszámvevőnek nevezte ki. A választások eredményével a vármegye közönsége általában meg van elégedve, csak az árvaszéki elnöki székbe óhajtottak volna sokan erősebb embert a gátra, aki az eddig uralkodott visszasságokat megbirta volna szüntetni.

— **Az önkéntes tűzoltók felszerelése** mint már lapunk múlt számában is jeleztük, megérkezett. 63. emberre eső felszerelés mindössze 1500 forintba került. Sajnos a dologban csak az, hogy az önkéntes vállalkozóknak nagyon is megesapant a kedvük, mert míg a vállalkozás kezdetén 100-on felül volt a tagok száma, ma már lepadt 60-ra. A gyakorlatokra nem járnak s nagyon természetes, hogy a tűzoltó parancsnok szorosán ragaszkodik a szabályokhoz, minden gyakorlat után 10—20 tagot kénytelen a listából törölni. Ha ez így halad tovább, megérjük rövid időn, hogy az önkéntes tűzoltók közül jövő tavaszra csak a választmány vagy csak a parancsnokok maradnak hűvek magukra vállalt kötelességükhöz. Szégyen ugyan községünk lakosaira, de constatálható tény, hogy minálunk minden önkéntes vállalkozás így jár. Eleinte a legnagyobb buzgalom mutatkozik, rövid idő múlva minden kedv lelohadt. Jellemző mindenestre, hogy mily kötelességérzet lakozik bennünk az önként vállalt munka teljesítésére.

Haltenyésztő. A legutóbbi megyei közigazgatási bizottsági ülésen Zlinszky István szöbe hozta a szarvasi és szentandrási Holt Körös medrét, mint a mely esékély vizével a betegségek forrásává lett környékünkön. Reiszig főispán erre kijelentette, hogy a felsőbb hatóság foglalkozik ezen kérdéssel s tárgyalásokat folytat, miszerint a Holt-Körös medrek mesterséges haltenyésztőkkel változtassanak.

— **Pest megyei Hírlap.** A „Kecskemét és vidéke“ ez. társadalmi s közmívelődési, eddig hetenként 2-szer megjelenő hetilap f. évi október hó 1-től kezdve megnagyobbított alakban, hetenként háromszor fog Pest megyei Hírlap czímen megjelenni s képviselni fogja egész Pest megye társadalmi és közmívelődési érdekeit.

— **A szentandrási önk. tűzoltó egyesület** saját pénzlára javára a „népkörben“ ma táncmulatságot rendez.

— **Országos vásárok.** A nagyméltóságú kereskedelemügyi miniszter újabb rendelete s szigorúan meghagyja, hogy az or-

szágos vásárok mindenütt csakis az engedmény okmányban nevezett napon tartassanak. — Így a szarvasi vásárok február 24., június 24., október 19., december 21-én s az utánok következő napokon lesznek megtartva, mintán Szarvas községnek 2 napi tartó vására van engedélye.

— **Körmagyar.** Dobos Adolf veterántáncztanítónk a november 25-ére tervezett Katalin bába néhány párt óhajta az általa újonnan alakított körmagyara betanítani. Mindenesetre méltánylandó az a törekvése, hogy magyaros tánczdarabjainkat terjeszteni iparkodik s hisszük is hogy, városunk fiatal-ágában lesz annyi vállalkozás, hogy a táncztanítót terve végrehajtásában támogatni fogja.

— **Eljegyzés.** Majeresik Linkát, Majeresik Soma leányát eljegyezte ifj. Szűcs Neczko György, nagylaki mészáros.

— **A szegedi vásár** sertésekre október 7. 8-ik, lovakra és szarvasmarhákra, október 9. 10. kirakó vásár október 9. 15 napjain lesz megtartva.

— **A kereskedők és iparosok** névjegyzéke, kiknek kamarai választó joguk van, október hó 12-ig van a községházán közszemlére kitéve.

— **A községi rendőrség** folyó hó 29-én egy külföldi izraelitát kísért fel a városházára, hogy a kolera miatt vizsgálat alá vegye, nem hozott-e magával néhány bacillust abból a veszedelmes járványból.

— **A kórház ápolói és élelmezői állására** eddig a következők folyamodtak: Sztréharszki Pál és neje (Golián Zuzsi, Simonyi János és Fábri János.

— **A tartalékosok ellenőrzési szemléje** városunkban f. évi október hó 14-én az 1882. 1883. és 1884. sorozási évbellekkel október 15-én az 1885. 1886. és 1887. sorozási évbellekkel, október 16-án, az 1888. 1889. és 1890. sorozási évbellekkel és végre október 17-én az összes öcsüdi kondorosi és szentandrási tartalékosokkal fog megtartatni.

— **Gyujtogatás.** Bőszörményi Antal, Öcsöd községi fogyasztási kezelő hivatalnok tanyáját f. hó 28—29-ike közötti éjjelen eddigelő ismeretlen tettes fölgynjíván, a 14 éves nagy épület teljesen leégett, a gyanu egy félkegyelmű aszszony felé irányul, ki napok előtt figyelmeztette Bőszörményit, hogy félre meszeltesse be tanyáját mert ellenkező esetben legközelebb baj fogja érni.

— **Negyven napi böjt.** Békésen a lefolyt izr. újévi ünnepek első napján izgató jelenet történt az ottani izr. imaházban. Szokásos lévén, hogy a thórától való felolvasás után azokat egy-egy állványra helyezik; Békésen is azonképen jártak el az arra hívottak. Az előimádkozó állvány felé menve, az egyik a thórát a földre rántotta. Nagy zavar támadt erre a templomban. Az öregek ég felé emelt kezekkel esdekeltek bocsánatot az ifjék Urától, míg egyeseknek nyelvet bénította meg a hitközségben eddig nem történt eset. A riadalmat növelte az is, hogy éppen újévi első napján történt, a miből egyesek az egész évre szörnyű szerencsétlenségeket jósolnak. A községre 40 napi böjt lett elrendelve, a miből egy-egy napon 10 tag köteles vezekelni.

— **Vérengző testvér.** Farkas Mihály, helybeli napszámos összeveszett bátyjával a

munkadíj felett s azt téglával fejbe vágván súlyosan megsebesítette, azután pedig futásnak eredt. De Schönfeld vendéglős utána szaladván elfogta, többel magával a községházára vitte s a rendőrség közébe szolgáltatatta.

— **A békési másodnapj vásárnak**, mint értesülünk majdnem rossz vége lett. Ugyanis Drechsler alkapitány oly erőszakos módon akarta végrehajtani a nagym. keresk. miniszternek a vásárookra vonatkozó újabb rendeletét, hogy a vásár csak az engedélyezett napon tartassék, hogy a vásárban levő iparosok, legnagyobb számmal szarvasiak ellenzegtéltek s a verekeledést csak az akadályozta meg, hogy az alkapitány összes rendőrségét, esendőrségét kirukkoltatta. Véleményünk szerint az ily dolgokat csak ugy szabad erőszakolni, ha kellő időben s kellő módon vannak közhírré téve, a mi Békésen nem történt meg.

— **Rabló gyilkosság.** F. hó 24—25-ike közötti éjjel rabló-gyilkosság történt Öcsödön. Egy Pákozdy nevű öreg magánzó az áldozat, ki a falu egyik legelhagyatottabb helyén egyedül lakott. A gyilkosságot megelőző délután egyik közeli kurta-korcsmában borozgatott, az est beálltával kissé illuminált állapotban tért haza. Reggelre vérbe fagyva találták s daczára a koponyáján ejtett hat egyenként is halálos sokos vagy balta ütésnek még mutatott némi életjelt; déli 12 órára azonban kimúlt, anélkül, hogy teljesen csak egy percze is magához jött volna. A gyilkosnak volt ideje az összes szobákat kikutatni s a talált pénzt elrabolni. Az esetről távirati úton értesített szarvasi járásbírósg rögtön megindította a vizsgálatot s több gyanús egyént elfogatott. Az elfogott egyének közül egyik leggyanúsabb a 26—27-ike közötti éjjel megszökött. Ezen egyénre rábizonyult, hogy a gyilkosságot megelőző napok egyikén egy helybeli kovácsnál fokost vásárolt s azt ugyanott élesre köszörültette. A szökevényt köröztetik s a vizsgálatot erőiesen folytatják. A vizsgálatvezetésére Váradra esendő főkapnagy jött le Aradról. A tettes nyomait Mező-túrig követték. A lakosság izgatottan várja az eredményt amennyivel is inkább, mivel Öcsödön már több ezt megelőző gyilkosság ma-radt kiderítetlenül.

— **Fuvaros kalandja.** Ilyesféle sem történik meg minden öcsüdi emberrel, mint az alábbi história; ugyanis egy jó kinézésű idegen paraszt megfogadja Rab Bóni öcsüdi fuvarostl frt 80 krért fuvarosnak Szt.-Andrásig, onnan ugyanond váltott fuvarral siet Aradra, ahol sürgős dolga lesz. Alig érnek ki Öcsöd határából, utazónk megállítja fuvarosát s nyakába akasztván a fuvarosnak vadonmat új bundáját. kijelenti, hogy már ő csak gyalog folytatja az útját, de ha már eddig a bundában ült, ezt csak magával viszi, legalább így az őszi téri vásárra se kell befáradnia. Fuvarosunk csak akkor érti meg, hogy a tréfa nagyon is komoly lett, mikor utazója egy pár száz lépésnyi távolban taposta a szántóföldeket, ahová őt kocsijával nem követhette. Öcsödön végtelenül röstelik, hogy ilyesmi öcsüdi emberrel történt.

— **Selyem hamisítvány.** Egesszünk el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisítás rögtön kiderül: mert míg a valódi s jól festett selyem az elége-

tésnél nyomban összepödörölik és csakhamar kiálszik, maga után csekély világosbarna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsíros színű-szalonszál és könnyen törik) lassan tovább ég (mint hogy rostszálai a festanyagtól telítetten tovább izzanak) és sütt barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödörölik, csak meggörbül. **Henneberg G.** (es. k. r. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben**, házhoz szállítva, póstabér- és vámmentesen szívesen küld bárkinek is mintákul akár egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyem szöveteiből.

KÖZGAZDASÁG.

Előmunkálatok a faültetéshez.

Azt mondja a régi példabeszéd, hogy „Minden idejében jó.” Ez az elvileg elfogadott igazságot számtalan eset is bizonyítja. A gazdálkodásnál nem egyszer tapasztaljuk, hogy a nagyon korai vetés nem sikerül úgy mint az, melyet a legrendesebb időszakban kellőleg megmunkált földbe vetettünk; a nagyon korai őszi vetés esős időjárás mellett buján nevelkedik, úgy annyira, hogy még ősszel meglegi a rozsdát, vagy a pompás hótakaró alatt kipallik, megrikál; a késői vetés pedig éppen lévén az őszi és tavaszi fagyok elviselésére, — szintén nem sikerül úgy, mint remélnénk; — míg az idején való vetésünkre az őszi hideg és tavaszi utó fagyok nem bírnak valami szerfölött káros hatással.

Ilyen formán áll a dolog a faültetésnél is; csak hogy a faültetésnél nem számíthatunk három tényezőre, mint a gabonaműveknél, — itt csupán két időszakot különböztetünk meg, u. m. az őszi és a tavaszi.

A kik most tavasszal ültettek fákat — s csak az időjárásra bízták azok gondozását, — megnézhetik mi az eredmény: elszáradt kóró többnyire, a rendkívüli nagy forróság megsemmisítette őket. A tavaszi ültetés száraz időjárással nagy gondot igényel. Hogy az ültetvény kárba ne vesszen gyakorta locsolgatni kell, — még ilyen eljárás mellett is sokat szenved. Különösen az idei nyár nagyon mostoha volt a tavasszal ültetett fákra. Én élősvényt ültettem a lakásom körül több mint ezer darab akác-fából, s daczára, hogy a nyáron át meglocsoltam legalább is tizenkétszer, elszáradt egy harmada; ha egyszer sem kap locsolást kiszárad az egész, s minden fáradságom kárba megy.

Másként áll a dolog az ősszel ültetett fákkal. Ezt határozottan állítom, hogy nem csak háládatosabb, de igazán elmulasztatlan kötelességünk, hogy fákat ősszel ültessünk s csak ha az asó kifagy a földből, akkor végezzük a többi tavasszal. Az őszi ültetést már régebben is, de most két éve is tapasztaltam, hogy sikeresebb a tavaszinál. Beregmegyéből hozattam kétszáz darabon felül beoltott gyümölcsfát. Ezek a rossz út következtében a vasúton heverték tovább két hétnél. Mikor megláttam, hogy az én üde fáim mivé lettek, sirt bennem a lélek; de aztán elültettem őket novemberben csak

úgy, mintha a legszebbek lettek volna, s a következés az lett, hogy tavasszal alig maradt el belőlök 12 darab, az is jóformán azért, mert a nyúl nagyon megrágta, kerítetlen volt még akkor a kertem.

Mind a tavaszi, mind az őszi ültetésnek meg kell adni a helyes módját, hogy munkánk sikere biztos legyen. Ez pedig abban áll, hogy a kiültetendő fának már szeptember a hónapban vagy október elején előre megássuk a gödret, — hogy miként, említve volt a tavasszal, — még pedig azért, hogy a kihányt földet a melegség, a levegő és eső, szóval a természeti erők megtermékenyítsék; a gödör falai ezáltal lazábbakká válnak s a tavasszal megeredő finom tenyészgyökerek be fogadására alkalmasabbá tétetnek, mi által a fa megfogamzása biztosra vehető.

A fák ősszel való ültetése igen természetes, csak akkor történik, midőn már csak dei növekedéseket tökéletesen befejezték, s leveleiket ha mind nem is, de nagyobbbrészt elhullatták. Ezek, mint hogyez évre tenyészteket befejezték, észre sem veszik, hogy átültetődnek, s az őszi esők és a tavaszi hóolvadások a laza földben nagy mennyiségben húzódnak le a gyökérzetre, melyek a nedvességtől feloldott sókat más egyéb tenyészetre, szükséges erőkkel magukba veszik. A tavasz kiültetével ősszel ültetett fáink, melyek minden szükségességekkel ellátják magukat, gyorsan fejlődésnek indulnak, s a nyári nagy forróságot és az ezzel járó szárazságot is csaknem visszamaradás nélkül állják ki.

A tavasszal ültetendő fának ősszel kell a gödret kiásni, az ősszel ültetendőknél pedig egész tavasz és nyár folyamán olyankor, midőn egyéb dolgunk nincs, hanem azért lássunk munkához erre az idő még most sem késő.

A ki kitűnő jó téli almára akar szert tenni, annak ajánlom a kertemben levő 150 db. „Kenézi” eredeti s kiváló tulajdonságú szerfölött erős természetű almáját.

Tóth Imre

öcsödi ref. tanító.

CSARNOK.

Fővárosi tárczalevél.

Budapest, 1892. szeptember hó 28.

Mindenki a rendkívüli időjárásról beszél, mely a forró nyár közepét varázsolta szeptember hó végére. A főváros még a könnyű nyári tolettet viseli, azaz, hogy az emberek, kiknek felöltöjük a zálogházakban szokta aludni az igazak nyári álmát, gondtalan mosolylyal járnak az utcán, abban a boldog feltételekben, hogy még igen soká forgathatják a kiváltás nagy pénzügyi művelésénél szükséges bankót. De bármilyen nyárias is legyen az idő az életkörülmények mégis erősen emlékeztetnek arra, hogy benne vagyunk az őszi időszakban. A parlament és a színházak megnyitnak és a politikai, s művészi világ korifénusai ismét együtt vannak a fő és székvárosban. A cirikus és aréna látogatói egyre gyűlnek és már a város-

ligeti angolok sem tudnak közönséget vonzani, bármily kecsesen lejtse is a miss az angol kankánt.

Az operaház már kezdi kifejtetni azt a tevékenységet, melyet tőle olyan régen vártak. Ez a műintézet a legutóbbi időben az előkelő művészet csarnokává változott át, ahol nem a trükk dominál, hanem a valódi művészi tehetség. Zichy Géza gróf intendáns programot adott ki a múlt nyáron mely az operaháznak a legközelebbi időben kifejtendő működését összefoglalja és a legváltozatosabb műsorral kecsegtet. Az intendáns eddigi működése elég biztosíték arra, hogy nem úgy fog eljárni mint a politikusok, akik programot csak azért adnak, hogy legyen mit meg nem tartani. A politikában különben is sokkal elnézőbb a közönség. Ott már hozzá szoktatták az embert a csöndes lemondáshoz, de a művészet világában nem oly könnyen kielégíthetők az emberek. Követelnek és ha a várakozásnak meg nem felelnek, elfordulnak és közönytől válnak és ennek a közönytől a művészet adja meg az árát.

A népszínházban legközelebb újdonság lesz „Spitzer Régi” címen. Persze népszínmű, még pedig Tóth Éde mintájára. Hogy a címet szerencsésen választotta-e a szerző nem tudjuk. De annyi bizonyos, hogy habár sokat szeretne mondani, még sem fejezi ki a mű irányát, sem tartalmát.

A Kolerától való félelem ugyszólván egészen megszűnt, mióta jobb hírek érkeznek külföldről. Magyarországot eddig szerencsésen elkerülte a járvány, mely más országban az emberek ezreit döntötte sírba. Szakkörökben az a nézet uralkodik, hogy most már az idén egyáltalán fel se fog lépni országunkban, daczára a még uralkodó hőségnek, mely igen alkalmas fejlesztője a kolerabacillusnak. Szeptember közepe táján legnagyobb volt a behurcolás veszélye, de miután ma már benne vagyunk az októberben, már nem kell olyan nagyon tartani a járvány fellépésétől és nyugodt lehet mindenki, mert egy középeurópai államban sem lépett még fel eddig kolera októberben.

Szerkesztői üzenetek.

A. B. Gyoma: A krónikásadomák folytatását a mostani szerkesztőség is szívesen látja. E reményben voltunk bátnak nevét munkatársaink sorában közölni s hisszük, hogy a „Szarvas és Vidék”-nek fennállása óta egyik legbuzgóbb munkatársa a jövőben is támogatni fog bennünket.

M. M. öcsödi. Szíves ajánlatát köszönve visszük s a menyiben lehet, mi is készséggel fogjuk megnyitni apróságai számára lapunk hasábjait.

Felölös szerkesztő:

Liska János.

Kiadó és laptulajdonos:

Sámuel A.

Alapított
1880Alapított
1880

Sámuel Adolf

SZARVASON.

Nagy választékban kaphatók mindennemű
DISZES LEVÉLPAPIROK DOBOZOKBAN

DIVATOS ÜDVÖZLŐKÁRTYÁK,

továbbá, dízművek, képeskönyvek, ifjúsági iratok, albumok, emlékkönyvek,
asztali mappák és mindennemű irodai eszközök a legjutányosabb árakon.

Ajánlja a kor igényeinek megfelelő és a legújabb divatu befűkkel felszerelt

GYORSSAJTOKÖNYVNYOMDÁJÁT

minden e szakmába vágó munkák, u. m.

gazdasági, községi és egyházi táblázatok, pénzügyi
nyomtatványok,

üzleti körlevelek és számlák,

CZÉGNYOMATU LEVÉLPAPIROK ÉS BORITÉKOK.

báti és esketési meghívók, eljegyzési és divatos névjegyek, gyászjelentések stb.
gyors, pontos és a legjutányosabb árbani elkészítésére.

